

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Curiositas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

quid dicat Deus. gloriam meam alteri non dabo. Si ergo solus cuncta fecit, quem socium habebit? cur instaris contra publicanum, qui ideo non habet quod tu, quia non accepit quod tu? 2. quia cum contemptus omnis ferè ex superbiæ tumore, ut loquitur idem S. Bernardus, descendat, aduersarium & hostem sibi facit Deum. Nulla enim fere est pagina sanctorum librorum, inquit B. Augustinus in libris de doctrina Christiana, in qua non sonet, quod Deus superbis resistit, humilibus autem det gratiam. 3. quia à contemptu proximus gradus est, ut supra dictum est ex BERNARDO ad impoenitentiam & obstinationem, quæ sūt vitia diabolica. Humanum enim est errare, inquit Augustinus de verbis Apostoli, sed diabolicum est perseverare. Vnde colligit B. GREGORIUS in libris moralium superbiæ euidētissimum esse signum reproborum, humilitatem verò electorum. Atq; ideo 6. Remedium sit humilitas.

Aug. l. 3. c. 23.

Iac. 4. 6.
1. Pet. 5. 5.
Aug. serm. 24.
Greg. l. 23. c. 7.

Cass. l. 12. c. 31. &
32.

Matth. 16. 24.

1. Reg. 6. 27.
Act. 5. 41.

Thren. 3. 30.
Bern. serm. 16.

VI. REMEDIUM est humilitas, & submissio sui in omnibus. Huius vitij, nempe superbiæ, inquit Io. CASSIANVS in institutionibus monasticis, non aliud certius remedium est, quam timor Dei atque humilitas, quæ de mansuetudine & cordis humilitate descendit. Quam, addit, nullatenus poterimus habere (nempe perfectam) nisi abrenunciatio vera, quæ in expoliatione omnium facultatum consistit in nobis fuerit Christi amore fundata: deinde obedientia iugum & subiectio simplici corde sine vlla simulatione fuerit suscepta, ita ut præter Abbatis mandatum nulla penitus voluntas vivat in nobis. Ad hanc humilitatem pertinet, ut primò omnem tui amorem exuas & consilium Christi sequaris dicentis. Si quis vult venire post me, abneget semetipsum. 2. ames tui contemptum contumelias, opprobria, sicut amavit Rex David saliens ante arcam Domini, dicensque ridenti Michol, Ludam & vilior sum. Sicut Apostoli, dum cæsi irent gaudentes à conspectu Concilii, quod digni habitu essent contumeliam pati: sicut amavit Christus ipse, de quo Propheta. Dabit percutiens maxillam, saturabitur opprobriis. Vnde B. BERNARDVS in Cantica. Verus, inquit, humilis, vilis vult reputari, non humilis prædicari: gaudet contemptu sui, hoc solo sanè superbus, quod laudes contemnit.

VIDE V. inobedientia. Superbiæ. Prasumptio.

CVRIOSITAS.

Remedia aduersus Curiositatem.

I. REMEDIUM. Considera nomine Curiositatis hic intelligi immoderatam cupiditatem cognoscendi ea, quæ scire non expedit. Nam B. AVGVSTINVS in libro de Vilitate credendi tradit hoc distarc curiosum

Aug. c. 2

riofum à studiofo. quòd quamuis vterque agatur magna cupiditate no-
fcendi, curiosus tamen cupidè ea requirat, quæ nihil ad se attinent, stu-
diosus autem contra, quæ ad se attinēt. Vt autem varia sunt, quorum co-
gnoscendorum cupiditate teneri potes, sic varii quoq; possunt esse cu-
riofitatis morbi. Præcipui sunt quinç; .1. est, cognoscendi ea quæ captum
humanæ intelligentiæ fugiunt, vt mysterium SS. Trinitatis, Incarnationis,
S. Euch. aristia, Prædestinationis, &c. 2. penetrandi abdita rerum natura-
lium. 3. est, habendi visiones, & miracula videndi, vel faciendi. 4. cogno-
fcendi res mágicas, eisq; affines, vt alchymiam & magiam naturalem 5,
cognoscendi, quæ cum vocatione vel officio pugnant, vt si Episcopus,
Sacerdos, religiosus totum se tradat Poesi, Grammaticæ, &c. 6. indagãdi
vitia vel imperfectiones aliorum, Singulis morbis vnum vel alterum an-
tidotum adhibebimus.

II. REMED. pro I. Curiositate. Considera, quid diuina scriptura Eccli. 3. 22.
contra eam moneat. *Altiora te, inquit Sapiens, ne quaeris, et fortiora te ne
scrutatus fueris: sed quæ præcepit tibi Deus illa cogita semper, et in pluribus operibus
eius ne fueris curiosus.* Et iterum. *Sicut qui mel multum comedit, non est ei bonum:* Prou. 25. 17.
Eccli. 3. 24.
Sic qui scrutator est maiestatis opprimetur à gloria. Et rursum. *In rebus superua-
cuis, noli scrutari multipliciter. non est enim tibi necessarium ea quæ sunt abscondita
videre oculis tuis.* Vnde cum Apostoli congregati curiosè percunctarentur
CHRISTVM, an tempore suo restitutus esset regnum Israhel?
Respondit, *non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua po-
testate.* 2. expende quid tibi agendum sit, si Deus ipse mysterium ali-
quod per se, vel per s. scripturã patefaciat. Nempe quod fecerunt omnes
sancti, vt firmissimè illud credas, etsi ab intelligentia humana remotum.
Nisi credideritis, inquit Dominus apud Isaiam, non intelligetis. Fides enim ait Isa. 7. iuxta 7.
Greg. hom. 26.
in Euang.
B. GREGORIVS, *non habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum.*
Subiicijam exempla quatuor. Primum est Patriarchæ Abrahæ, qui cum
mente nõ caperet, quemadmodum pene centenarius ex coniuge sterili
Sara parere posset, quod Deus illi promiserat futurum, tamen *contra spem
in spem credidit, dans gloriam Deo, vt loquitur Apostolus, plenissime sciens, quia
quacumq; promissis potens est et facere.* Vnde concludit CHRYSOSTOMVS, Rom. 4. 21.
Chry. serm. 8. in
cap. 4. ad Rom.
non curiosum esse in rebus intelligentiam superantibus, esse glorificare
Deum, & contra curiosum esse, esse delinquere. Alterum est. B. MA-
RIÆ Virginis, quæ cū audito Angeli nuncio, quod virgo paritura esset
Saluatorẽ, non satis intelligeret, quomodo id fieri posset, atq; illic respõ-
deret, non esse impossibile apud Deũ omne verbũ, mox omni curiosita-
te abiecta cessit, & credidit, dicens. *Ecce ancilla Domini fiat mihi secundũ verbũ
enũ.* Qua dere & gratulata est illi postea S. Elisabeth, dicens. *Beata q̄ credidi-
sti, quoniã perficiuntur ea quæ dicta sunt tibi à Domino.* Eiufdẽ generis sũt exẽpla
omnium

Aug. l. 21. cap. 7.
Et ep. 3. ad Volu-

In eius vita.

27. Sep.

Chry. hom. 19.

Aug. c. 17.

Bern. serm. 36.

Perius Sat. 1.

1. Cor. 8.

omnium in Evangelii, à quibus Christus exegit, an crederent se posse hoc vel illud miraculum facere. Vnde Augustinus in libris de ciuitate Dei. *In rebus miris, inquit, summa credendi ratio est omnipotentia creatoris.* Et alibi. *Demus Deum aliquid posse, quod non fateamur inuestigare non posse.* Et ibidem. *Tota ratio facti, est potentia facientis.* TERTIVM exemplum sit S. LVDVICI Francorum regis, qui morti proximus rogatus, num crederet filium Dei esse in sacramento Eucharistiæ quod Sacerdos attulerat, omni curiositate abiecta respondit, minus se de eo dubitare, quam si oculis videret Christum in ea forma, qua ascendit in coelos. QVARTVM est S. ELZEARI Comitis Ariani qui vt est in vita eius apud Surium, ita firmus erat in tota fide Catholica Romana, vt affirmaret, si Franciscus Maionis Theologorum apud Lutetiam Parisiorum tum celeberrimus, & Ioannes Iuliant Confessarius, Cardinalesq; omnes cum Pontifice Maximo, aliquid in fidei dogmatibus mutarent, & totus assentiretur orbis, se tamen, quamuis mille mortes perferendæ essent, nunquam mutaturum. Qui certe ab omni curiositate, & cupiditate immoderata peruestigandi diuina mysteria abfuit.

III. R E M E D. Est contra secundam Curiositatem, quæ consistit in immoderata cupiditate cognoscendi res naturales, quam prolixè reprehendit primo IOA. CHRYSOSTOMVS in homiliis in epist. ad Ephesios, tum quia multa in rerum natura sunt facta, quorum ratio nulla reddi potest, tum quia rectius ignorantiam rerum quarundam, quam scientiam nobis adscribimus, vt si dicas te nescire, quot cyathos aquæ contineat Oceanus, quot litus arenas. Deinde AVGVSTINVS in libro de moribus Ecclesiæ *Sunt, inquit, qui desertis virtutibus, & nescientes, quid sit Deus, & quanta maiestas natura semper eodem modo manentis magnum aliquid se agere putant, si vniuersam istam corporis molem, quam mundum nuncupamus, curiosissimè, intensissime que perquirant: vnde etiam tanta superbia gignitur, vt in ipso celo, de quo disputant, sibi habitare videantur.* Et BERNARDVS in Cantica. *Sunt, inquit, qui scire volunt eo sine tantum vt sciant, & turpis curiositas est. & sunt qui scire volunt, vt sciatur ipsi, & turpis vanitas est. Qui profecto non euadent subsannantem Satyricum & ei qui eiusmodi est decantante m. Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Et sunt item, qui scire volunt, vt scientiam suam vendant, verbi causa pro pecunia, pro honoribus, & turpis questus est. Sed sunt quoq; qui scire volunt, vt adificent, & caritas est.*

Remedium autem contra hanc curiositatem est, quod ibidem Doctor mellifluus assignauit, exponens verba Apostoli. *Qui se existimat aliquid scire, nõ dum cognouit quemadmodum oporteat cum scire. Vides, inquit, quomodo fructum & utilitatem scientiæ in modo scientiæ constituit. Quæ ergo dicit modum sciendi? Quid, nisi vt scias quo ordine, quo studio, quo sine quaquæ nosse oporteat?*

Quo

Quo ordine? *ut id prius, quod maturius ad salutem. Quo studio? ut id ardentius, quod vehementius ad amorem. Quo fine? ut non ad inanem gloriam, aut curiositatem, aut aliquid simile, sed tantum ad edificationem tuam, vel proximi.* Sic & AUGUSTINVS Aug. c. 19. lib. de vera religione. In consideratione creaturarum non est vana & peritura curiositas exercenda, sed gradus ad immortalia, & semper permanentia faciendus.

IV. REMED. contra tertiam Curiositatem, nempe habendi visiones, & miracula videndi vel faciendi, est. Optare ex parte tua, perfectam tui abnegationem, ac praesertim amoris proprii, etiam circa res spirituales, ut omnis occasio superbiae rescindatur. Vnde cum discipuli Christi gaudere se diceret, quod daemonia ipsis subiicerentur, statim eos representat dicens. *Videbam Satanam sicut fulgur de caelo cadentem: nempe ob superbiam.* Luc. 10. 18. Et addidit. *In hoc nolite gaudere, quia Spiritus vobis subiiciuntur: gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in caelis.* Ita ratiocinatur Augustinus tract. 2. in epist. Ioan. Similiter cum scribae & Pharisei, atque etiam Saducei dicerent. *Magister volumus a te signum videre.* respondit. *Generatio mala & adultera signum quaerit, & non dabitur ei.* Et cum iussu Pilati productus esset ad regem Herodem, cupientem videre aliquod signum ab eo fieri, nihil illi, multa licet interroganti, respondit. Quod ideo proculdubio factum est, quod ex curiositate mera illa signa ab iis peterentur. Itaque consultum est, ut simulatque oborta est tuo animo eiusmodi aliqua curiositas, ilico repudies, sicut repudiauit AUGUSTINVS libro 10. Confessionum. *A te, inquit, Domine Deus meus, cui humilem famulatum ac simplicem debeo, quantis mecum suggestionum machinationibus agit inimicus, ut signum aliquod petam, sed obsecro te per regem nostrum, & patriam Hierusalem, simplicem, castam, ut quemadmodum longe est a me ista consensio, ita sit semper longe, atque longius.* Didicerat hoc remedium Augustinus proculdubio ab ipso Christo, de quo tract. citato in epist. Ioannis ita scribit. *A Satana tentatus est Christus de miraculo, quando ei dixit. Mitte te deorsum, quia scriptum est. Angelis suis mandavit de te, ut suscipiant te, ne quando offendas ad lapidem pedem tuum. Ille restitit tentatori. Si enim faceret miraculum, non videretur, nisi aut cessasse, aut curiositate fecisse. Fecit enim, quando voluit tanquam Deus, sed tanquam infirmos curans: nam si tunc faceret, quasi tantum modo miraculum velle facere putaretur. Sed ne hoc homines sentirent, attende quid respondit: & quando tibi talis tentatio euenerit, dic illud & tu. Redi post me Satanas. scriptum est enim. Non tentabis Dominum Deum tuum: id est, si hoc fecero, tentabo Deum. Hoc dixit, quod te voluit dicere, quando tibi suggerit inimicus. Qualis homo, qualis Christianus? modo vel unum miraculum fecisti, aut orationibus tuis mortui surrexerunt? aut febricitantes sanasti? Si verò esses alicuius meriti faceres aliquod miraculum. Respondeo dic. Scriptum est. non tentabis Dominum Deum tuum. non ergo tentabo Deum. Hæc ille.*

V. REMED. contra quartam Curiositatem magicam obuium est. Considera tantum Magos, quicquid faciunt, opera facere daemonum.

Aug. l. 8. de ci-
uit. c. 22.
1. Cor. 10. 20.
2. Cor. 6. 15.
Exod. 22. 18.
Deut. 18. 10.

Aug. l. cit. c. 19.
Et l. 2. de doct.
Christ. c. 23.

2. Cor. 7. 20.
1. Cor. 10. 31.
2. Tim. 2. 4.
Hier. tom. 3. ep.
246.

Id. ep. 22.

2. Cor. 6. 15.

quos Augustinus vocat. *Spiritus nocendi cupidissimos, à iustitia penitus alienos, superbia tumidos, inuidentia leuidos, fallacia callidos.* Paulus vero dicit. *Nolo autem vos socios fieri demoniorum.* Et *Quæ conuentio Christi ad Belial?* Deinde Deus in magos decreuit poenam mortis, vt in Exodo. *Maleficos non patieris viuere.* Et in Deuteronomio. *Cauere ne inueniatur in te qui hariolos seiscitetur, aut obseruet somnia atq; auguria, nec sit maleficus, nec incantator, neq; qui pythones consulat, nec diuinos, &c.* Omnia. n. hæc abominatur Dominus, & propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo. Eadē seueritate magi puniuntur & legibus humanis teste Augustino, qui & in hanc sententiam omnes istas curiosas artes aperte damnauit. *Omnes, inquit, artes huiusmodi vel nuzatoria, vel noxia superstitionis, ex quadam pestifera societate hominum & demonum quasi pacta infidelis & dolosa amicitia constituta penitus sunt repudianda & fugienda Christiano. Quis ergo tam noxiam curiositatem sectari velit, nisi prorsus perditū se ire affectet?*

VI. REMED. pro quinta Curiositate. Constitue apud animum tuum nulli rei operam dare, quam quæ statui, vel officio congruat, & ad maiorem Dei gloriam, proximique salutem tendat, secundum illud Apostoli. *Vnusquisq; in qua uocatione uocatus est, in ea permaneat.* Et. *Siue manducatis, siue bibitis, siue aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* Et. *Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus.* Vnde B. HIERONYMVS in epistola ad Damadum Papam, agens de filio prodigo, grauiter inuehitur in sacerdotes, qui contra uocationem suam neglectis diuinis scripturis vacabant lectioni Poetarum. *Ac nunc etiam, inquit, sacerdos Dei ommissis Euangelis & Prophetis uidentur comedias legere, amatoriam Bucolicorum uersuum uerba canere: tenere Virgilium: & id quod in pueris necessitatis est, crimen in se facere uoluptatis.* Et paulo ante. *Demonum cib. est carmina poetarum, secularis sapientia, Rhetoricorum pompa uerborum. Hæc sua omnes suauitate delectant, & dum aures uersibus dulci modulatione currentibus capiunt, animam quoq; penetrant, & pectoris interna deuincunt.* Studiosi eorum in fame veri & uirtutum penuria perseverant. Verum & Virgines alibi, vt in Epistola ad Eustochium, de custodia Virginitatis arceat à Poetarum & Rhetorum lectione, his uerbis. *Nec tibi diseria multum uelis uideri, aut lyricæ festiuæ carminis metro ludere, &c.* adeo illis adulterium etiam lingua placet. *Quæ enim communicatio luci ad tenebras? Quis consensus Christo cum Belial? Quid facit cum Psalterio Horatius? cum Euangelis Maro? cum Apostolis Cicero? nonne scandalizatur frater, si te uiderit in idolo recumbentē? Et licet omnia manda mundis, & nihil reijciendum, quod cum gratiarum actione percipitur, tamen simul bibere non debemus calicem Christi, & calicem demoniorum.* Denique expertus est ipse, quam noxia fibi Ciceronis & Poetarum lectio fuerit in ipsa adhuc adolescentia, cum iam mundo renunciaffet: Sic enim in eadem epistola deinceps scribit. *Referam tibi meæ infelicitatis historiam. Cum ante annos plurimos, domo, parentibus, sorore, cognatis propter caelorum me regna castrassem, & Hierosolymam militaturus pergerem, bibliotheca, quam mihi Roma summo studio ac labore confeceram, carere non poteram.*

teram Ita q̄ miser ego lecturus Tullium ieiunabam. Post noctium crebras vigilias, post lachrymas, quas mihi prateritorum recordatio peccatorum ex imis visceribus eruebat, Plautus sumebatur in manus. Si quando in memet reuersus Prophetas legere cepissem, sermo horrebat incultus. Subiicit deinde se febrī estuantem, raptum in Spiritu ad tribunal iudicis, & cum rogatus de cōditiōe, Christianum se esse respondisset, præsidentem dixisse. *Mentiris. Ciceronianus es, non Christianus. Vbi. n. ibi. saurus tuus, ibi & cor tuum. ac mox iussisse vt flagellaretur, donec diceret. Domine si vnquā habuero codices seculares, si legero, te negauit. Nec verò, (subiūgit) sopor ille fuerat, aut vana somnia, quib. saepe deludimur. Testis est tribunal illud, ante quod iactui: testis iudicium triste, quod timui: ita mihi nunquam contingat in talem incidere questionem, siuentes habuisse scapulas, plagas sensisse post somnum, & tanto dehinc studio diuina legisse, quanto non ante mortalia legeram. Hucusq; ille.*

VII. R E M E D. aduersus sextam curiositatem cognoscendorum alienorum vitiorum, est cognitio sui ipsius & propriorū defectuum. Quod tradit S. BERN. in tractatu de gradibus humilitatis. *Audi, inquiens, curiose Salomon em, audi stulte sapientem. Omni custodia, inquit, custodē cor tuū, vt omnes videlicet sensus tui vigilent ad id, vnde vita procedit custodiēdum. Quo. n. à te curiose recedis? cui te interim committis? vt quid audes oculos leuare ad cælum, qui peccasti in cælum? Terram intueor, vt cognoscas teipsum. Ipsa te tibi representabit, quia terra es & in terram ibis. Sin alias, non Prophetas, non Domini, sed Dina, aut Eua in dō ipsius Satanae imitatore te dixerim. Et paulo ante. Dum enim anima à sui circumspectione torpescit incuria sui, curiosam in alios facit. Et B. GREGORIVS. Graue, inquit, curiositatis est vitium, q̄ diuini cuiuslibet mentem ad inuestigandā vitā proximi exterius ducat, semper ei sua intima abscondit, vt aliena scēns se nesciat, & curiosi animus, quāto peritus fuerit alieni meriti, tāto fiat ignarus sui. Idem remedium tradit S. BASILIVS, eoq; refert illud dictum Moysi, Attende tibi ipsi. & aliud Christi. Quid autem vides festiuam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides? Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo. Deinde exemplum Pharisei, qui apud Lucam fugillauit vitia Publicani. In idem dictum Moysi tractatū integrum edidit B. EPHRAEM. & orationem, B. ISIDORUS Abbas. Certe CLEMENS Alexandrinus putat ex eodē à sapientib. gentilium mutatum illud γινώσθι σεαυτὸν Nosce teipsum. Et in lib. 3. pædagogi cap. 1. ait maximam scientiam esse, cognitionē sui. Quod & docuit AVGVSTIN. in initio libri de Trinitate quarti. *Laxabilior, inquit, est animus, cui nota est vel infirmitas sua, q̄ quæ nō respicitur. Ita verū correptū cælestiū q̄ tenet scientiam, vras siderum et cogniturus, aut quædam cognititas tenet, ignorans ipse, quā vitā ingrediatur ad salutem, ac firmitatem suam. Vn-**

Prouerb. 4. 23.

Gen. 3. & 34.

G. hom. 36. in Euang.

Bas. hom. 2. in dictum Moysi. Matth 7. 3.

Luc 18. 11.

Ephr. tom. 2. Isa. orat. 27. Clem. lib. 2. Strom.

Aug. c. 1.

Aug. c. 2.

DEUM. DEVS SEMPER IDEM, NOVERIM ME, NOVERIM IE.

VIDE V. Amor sui, Colloquia otiosa, Gloria vana, Illustiones spirituales, Immortificatio pastorum. Lingua abusus, Otium, Societas prava, Tentatio.